

VZNIK ŠTÁTNYCH SYMBOLOV LOTYŠSKA: ŠTÁTNY ZNAK, VLAJKA, HYMNA

Štátna vlajka

Prvé písomné záznamy o lotyšskej červeno-bielo-červenej štátnej vlajke sa zachovali z druhej polovice 13. storočia. Zmienky našiel na konci 60. rokov 20. storočia lotyšský študent, folklorista a neskôr aj profesor Jēkabs Lautenbahs-Jūsmiņš. Ide o Starú rýmovanú kroniku Livonského rádu. Tento historický prameň zachytáva udalosti na území Lotyšska do konca 13. storočia, presnejšie do roku 1290 a taktiež glorifikuje zásluhy križiakov pri obrátení pohanského obyvateľstva žijúceho na lotyšskom území na kresťanskú vieru. Tieto prvé záznamy o červeno-bielo-červenej vlajke hovoria o jej prvom použití Starolotyškými národmi v boji proti Staroestónskym vojakom v roku 1273, kde slúžila ako vojnová vlajka. Toto svedectvo radí lotyšskú vlajku medzi najstaršie na svete. Autor vlajky, maliar Ansis Cīrulis, vytvoril jej súčasný vzhľad na základe zmieneného historického svedectva v máji 1917. Oficiálne bola prijatá za národnú vlajku vo februári 1921. Počas nadvlády Sovietov bola vlajka zakázaná, no Lotyši ju niekedy používali aby vyjadrili svoj nesúhlas s vtedajším stavom. V roku 1988 bola vlajka uznaná ako štátny symbol. O dva roky neskôr, počas pádu sovietskeho zväzu, sa Lotyšsko stalo nezávislým štátom a vlajka bola vo februári 1990 znovuprijatá. Pozostáva z troch horizontálnych pruhov, ktoré majú nepravidelné proporcie 2:1:2 a podiel dĺžky a šírky je 2:1. Dva krajné, väčšie pruhy majú tmavo červený odtieň, ktorý je často označovaný za "lotyšskú červen". Údajne symbolizuje preliatu krv v bojoch za nezávislosť. Stredný, užší pruh je biely. Biela symbolizuje spravodlivosť, pravdu a česť.

Štátny znak

Erb vytvoril národný umelec a profesor Rihards Zariņš a v júli 1921 ho ústavné zhromaždenie Lotyšskej republiky prijalo za štátny znak. Bol vytvorený pri príležitosti vyhlásenia nezávislosti Lotyšskej republiky. Spája symboly historických krajov a symboly lotyšskej štátnosti. Štátny znak Lotyšskej republiky obsahuje štít, rozdelený na tri časti. Každá z jednej symbolizuje jedno kniežatstvo. Z jednej strany podopiera štít červený levom z druhej strieborný grif. V hornej časti erbu sa nachádza slnko symbolizujúce lotyšskú štátnosť. Počas prvej svetovej vojny začali vojaci vrhnutí do armády Ruskej ríše, lotyšské šípy, používať štylizovaný obraz slnka ako znak národnej príslušnosti. Vtedy malo slnko 17 paprskov, ktoré symbolizovali 17 okresov obývaných Lotyšmi. Nad štátnym znakom sa nachádzajú tri hviezdy ztelesňujúce myšlienku začlenenia historických regiónov (spojené Kurzeme-Zemgale, Vidzeme a Latgale) do zjednoteného Lotyšska. Kultúrne-historické kraje sú charakterizované staršími heraldickými obrazmi už zo 16. storočia. Kurzeme a Zemgale (juhozápadní a západné Lotyšsko) zastupuje červený lev. Obajvuje sa na bývalom erbe Kuronského vojvodstva už v roku 1569. Vidzeme a Latgale (severovýchodné a juhovýchodné Lotyšsko) sú symbolizované rozprávkovou striebornou šelmou s orlicou. Symbol je z roku 1566, kedy sa súčasné územia Vidzeme a Latgale dostali pod správu poľsko-litovského štátu. V auguste 1940, po vstupe Lotyšska do ZSSR, bolo používanie starého erbu zakázané. V roku 1953 bol schválený znak Lotyšskej sovietskej socialistickej republiky. V roku 1990 bol erb z roku 1921 znovuschválený. Rozsah použitia lotyšského štátneho znaku je prísne regulované. Používajú sa tri druhy štátneho znaku - veľký, malý doplnený a malý znak. Veľký znak smie používať prezident republiky, parlament (Saeima), premiér, úrad vlády, ministerstva, najvyšší súd, štátne zastupiteľstvo a tiež diplomatické a konzulárne úrady Lotyšska. Malý doplnený znak môžu používať orgány priamo podriadené parlamentu alebo pod jeho jurisdikciou, tiež orgány kabinetu ministrov a ministerstiev. Malý erb je povolené používať na dokladoch vydaných vzdelávacími inštitúciami Lotyšska potvrdzujúcich získané vzdelanie, môžu ho používať aj iné štátne orgány a obce.

Štátna hymna

Štátna hymna Lotyšska je *Dievs, svētī Latviju!* (Bože, žehnaj Lotyšsku!). Autorom hudby a textu je lotyšský skladateľ Kārlis Baumanis. Pieseň vznikla v dobe lotyšského národného obrodzenia v 2. polovici 19. storočia.

Kārlis Baumanis bol prvým lotyšským skladateľom, ktorý sa odvážil do textu piesne zahrnúť slovo "Latvija" (Lotyšsko). "Lotyšsko" bolo vtedy úplne novým pojmom, pochádzajúcim od národných obrodencov, používaný ako označenie krajov obývaných Lotyšmi. Od tohto okamihu sa pieseň *Dievs, svētī Latviju!* stala buditeľkou národného sebavedomia, napriek tomu že sa lotyšský národ vtedy ešte neosmelil ani pomyslieť na vytvorenie úplne samostatného štátu nezávislého na ruskom impériu. Použitie slova "Lotyšsko" pokladáme za zreteľný dôkaz uvedomenia lotyšskej národnej identity. Použitie slova "Latvija" bolo v názve a texte pesničky dokonca ruskými štátnymi úradmi zakázané a muselo byť nahradené slovom "Baltija" (Pobaltie).

Prvýkrát sa lotyšská štátna hymna spievala na konci júna roku 1873 behom Prvých celolotyšských sviatkov piesní v Rige. Prvýkrát ako štátna hymna zaznela pieseň *Dievs, svētī Latviju!* 18. novembra 1918 pri vyhlásení Lotyšskej republiky. 7. júna 1920 bola pieseň *Dievs, svētī Latviju!* oficiálne schválená ako štátna hymna. Po vstupe Lotyšska do ZSSR v auguste 1940 bolo používanie piesne „Boh žehnaj Lotyšsku“ zakázané. V 50. rokoch bola napísaná hymna Lotyšskej sovietskej socialistickej republiky. 15. februára 1990 bola Hymna „Boh žehnaj Lotyšsku“ obnovená.

Zdroje:

vlajka

-Turistický průvodce Pobaltí, Josef Miškovský, 2005

-<https://www.mfa.gov.lv/cz/prague/o-lotyssku/lotyssko-v-kostce>

-<https://www.statnevlajky.sk/lotyssko>

-https://europa.eu/kids-corner/memorygame/more/index_sk.htm

-https://www.wikiwand.com/sk/Vlajka_Lotyška#/Referencie

-<https://www.mfa.gov.lv/cz/prague/o-lotyssku/lotysske-narodni-symboly>

znak

-<https://www.mfa.gov.lv/cz/prague/o-lotyssku/lotyssko-v-kostce>

-https://www.wikiwand.com/sk/Štátny_znak_Lotyška

-<https://www.mfa.gov.lv/cz/prague/o-lotyssku/lotysske-narodni-symboly>

-<https://hostel-bereg.ru/sk/latviya/flag-of-latvia-history-and-colors-flag-and-coat-of-arms-of-latviassss/>

hymna

-<https://hostel-bereg.ru/sk/latviya/flag-of-latvia-history-and-colors-flag-and-coat-of-arms-of-latviassss/>

-<https://www.mfa.gov.lv/cz/prague/o-lotyssku/lotysske-narodni-symboly>